

Magda Wojdyła-Bednarczyk

Potencjał i potrzeby innowacji małych i średnich przedsiębiorstw w regionie Morza Bałtyckiego

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 3, 145-154

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Magda WOJDYŁA-BEDNARCZYK

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu

POTENCJAŁ I POTRZEBY INNOWACJI MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE MORZA BAŁTYCKIEGO

Region Morza Bałtyckiego jest ważną częścią naszego wspólnego środowiska. Każdy z nas powinien się przyczyniać do dobrobytu regionu. Wszyscy możemy działać w ramach strategii na rzecz odnowy i ocalenia tego wspaniałego morza

Börje Hagman

I. Znaczenie i rola małych i średnich przedsiębiorstw w gospodarce krajów Unii Europejskiej

W literaturze ekonomicznej krajów Unii Europejskiej (UE) istnieje duże zróżnicowanie w definiowaniu małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). Wiele definicji MSP formułuje się jednak w oparciu o dwa podstawowe kryteria, a mianowicie: jakościowe i ilościowe.

Kryteria jakościowe to m.in. finansowa niezależność, jedność własności i kierowania przedsiębiorstwem, udział w rynku, a także dostęp do rynku kapitałowego. Do kryteriów ilościowych zalicza się przede wszystkim: wielkość zatrudnienia, wartość przychodu i/lub majątku trwałego. W definicji MSP przyjętej przez UE 1 stycznia 2005 roku zostały zawarte oba w/w kryteria.

Pierwsze opinie na temat znaczenia małych firm można znaleźć już w pracach Karola Marksa. Prognozował on stopniowy spadek ich znaczenia w gospodarkach kapitalistycznych. Odmiennego zdania był Alfred Marshall, który stwierdził, iż w warunkach niedoskonałej konkurencji wzrost ilości przedsiębiorstw działających na dużą skalę nie eliminuje mniejszych firm, tylko wprost przeciwnie, pozwala na ich działanie.¹

Rola MSP zmieniała się wraz ze zmianami społeczno-gospodarczymi na świecie. Małe przedsiębiorstwo to dominująca forma podmiotu gospodarczego, aż do czasu rewolucji przemysłowej. Rozwój technologii, handlu, i transportu w XIX wieku zaowocował powstaniem dużych firm. Tuż po II wojnie światowej sektor MSP inicjował powstawanie nowych rynków. Duże firmy przejęły jednak ich rolę poprzez wejście na te rynki, fuzję i przejęcia mniejszych podmiotów czy też rozwinięcie się MSP w duże przedsiębiorstwa.

Małe i średnie przedsiębiorstwa skupiły się na niszach rynkowych i występowały w procesach gospodarowania jako podwykonawcy czy kooperanci. Taki stan trwał do lat 70-tych, kiedy ponownie nastąpił gwałtowny rozwój MSP.²

II. Region Morza Bałtyckiego, a małe i średnie przedsiębiorstwa

Region Morza Bałtyckiego (RMB) jest europejskim laboratorium integracji, w którym spotkały się trzy różne systemy gospodarcze i kulturowe. Wspólne transnarodowe projekty, w których uczestniczą partnerzy ze starych i nowych

¹ B. Piasecki, *Przedsiębiorczość i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersyteckie. Łódź 2002, s. 100

² R. Borowiecki, B. Siuta-Tokarska, *Problemy funkcjonowania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*. Difin. Warszawa 2008, s. 9

Państw Członkowskich Unii Europejskiej, jak również z krajów sąsiednich (Białoruś, Norwegia, Rosja), znacznie przyczyniły się do spójności terytorialnej i budowania trwałych sieci współpracujących ze sobą organizacji i instytucji. RMB jest niewątpliwie jednym z najlepiej prosperujących i innowacyjnych regionów w Europie.

Małe i średnie przedsiębiorstwa napędzają proces innowacyjności i są motorem wzrostu i dobrej koniunktury tego regionu. Często określane są mianem kręgosłupa społeczeństwa europejskiego oraz ekonomii, ponieważ stanowią 99% wszystkich przedsiębiorstw w UE. Zatrudniają około 90 milionów osób w Europie, przyczyniając się w ten sposób znacznie do przedsiębiorczości i innowacyjności.

Region Morza Bałtyckiego był pierwszym dużym transnarodowym regionem, który przedstawił koncepcję zrównoważonego rozwoju i wizję rozwoju przetrzennego. To innowacyjne i perspektywiczne podejście wywodzi się w dużej części z politycznego i publicznego zaangażowania Regionu w zapewnienie zrównoważenia. Jest ono oparte na integracji polityk wzrostu gospodarczego, postępu społecznego i ochrony środowiska jako wzajemnie zależnych elementów długoterminowego rozwoju. Otwarte i transparentne uczestnictwo wszystkich odpowiednich podmiotów zainteresowanych w procesie podejmowania decyzji jest kluczową cechą dążenia Regionu do osiągnięcia statusu Eko-regionu Morza Bałtyckiego.³

III. Gospodarka w miastach Regionu Morza Bałtyckiego

Miasta w całym Regionie Morza Bałtyckiego mają wystarczający potencjał do odgrywania ważnej roli w gospodarce globalnej, to jest do utworzenia nowej strefy integracji globalnej (*Global Integration Zone* – GIZ) w Europie. Jest to bardzo specyficzna cecha Regionu, która wyróżnia RMB spośród innych równych transnarodowych terenów leżących poza centrum Europy. Jego przykładową zaletą jest ulokowanie 15% głównych siedzib wielkich przedsiębiorstw międzynarodowych w RMB.⁴ Stworzenie takiej Strefy w Regionie Morza Bałtyckiego w małym jednak stopniu korzystałoby ze zbliżenia między miastami ze względu na słabą gęstość zaludnienia i duże odległości. Zatem warunkiem wstępnym do wzmocnienia rozwoju miast w RMB i ich współpracy było i jest zachęcenie do tworzenia sieci – zarówno przepływów materialnych (na przykład wymiana handlowa, bezpośrednie inwestycje zagraniczne), jak i niematerialnych (na przykład transfer wiedzy, sieci, podejmowanie decyzji).

W szczególności, małe i średnie przedsiębiorstwa są również ważnym napędem innowacji i zrównoważonego wzrostu w tych gospodarkach. W przeszłości, wiele innowacji zakończonych sukcesem było opracowanych przez małe spółki o nowych modelach biznesowych, które przemieniły know-how i innowacyjne pomysły we wzrost gospodarczy. Wzrost gospodarki opartej na wiedzy umocnił następnie innowacyjne MSP. W porównaniu do dużych, uznanych spółek, małe i średnie przedsiębiorstwa potrafią działać szybciej i są gotowe podejmować większe ryzyko w rozwijaniu innowacyjnych produktów i procesów dla

³ Baltic 21 Raport 2003-2005: Realizacja wspólnej wizji Eko-regionu Morza Bałtyckiego, Baltic 21 Seria nr 1/2006

⁴ T. Hanell, J. Neubauer, *Miasta w Regionie Morza Bałtyckiego – trendy rozwojowe na przełomie tysiąclecia*, 2005, Raport Nordregio 2005.1. Sztokholm

nowych rynków. Odnosi się to głównie do innowacyjnych i dynamicznych makro-regionów o wysokim poziomie wykwalifikowanych pracowników Regionu Morza Bałtyckiego.

Ponad dwie trzecie nowych patentów pochodzi nie ze szkół wyższych, laboratoriów naukowych czy dużych przedsiębiorstw, lecz z najmniejszych i małych firm. Wyrazista struktura oparta na MSP i rozwinięta przedsiębiorczość stoją za wysokim potencjałem RMB we wszystkich sześciu wymiarach innowacyjności, które obejmują: projekt, proces, rynek, organizację, relacje i logistykę. Taki potencjał może być lepiej uaktywniony poprzez ciągły i ukierunkowany dostęp MSP do nowej wiedzy w całym Regionie Morza Bałtyckiego.⁵

W sektorze MSP wzrost w pierwszej dekadzie tego tysiąclecia był imponujący. Gdy rozpoczął się kryzys finansowy, ten trend wyraźnie się zatrzymał. Wydaje się jednak, że MSP w Unii Europejskiej przetrwały kryzys finansowy całkiem nieźle. Niemniej jednak ciągle stają w obliczu szczególnych trudności, które próbuje rozwiązać zarówno UE, jak i prawodawstwo narodowe poprzez przyznawanie im różnego rodzaju pomocy.

Należy wziąć także pod uwagę, iż wzrost MSP jest często utrudniany przez problemy lokalne oraz sam rynek. W związku z powyższym, małe i średnie przedsiębiorstwa nie są często w stanie w pełni czerpać korzyści ze swojego potencjału. W celu zwiększenia konkurencyjności Europy działania MSP na rynku międzynarodowym potrzebują wsparcia, szczególnie w zakresie pobudzania bezpośredniej, międzynarodowej współpracy oraz zapewnienia lepszego dostępu do funduszy na innowacyjne projekty, jak również wykorzystania i komercjalizacji wyników projektu.

Komisja Europejska ustanowiła wsparcie innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw kamieniem milowym strategii EU 2020 dla zrównoważonego rozwoju i stale namawia europejskich decydentów, aby zagwarantowali, że MSP będą miały dostęp do zasobów potrzebnych do zaangażowania się w rozwój innowacyjnych produktów i usług oraz we wprowadzenie ich na rynek i sprzedaż w całej Europie.⁶

Ekonomiczna perspektywa dla RMB jako makro-regionu jest ściśle związana z pomyślnym odblokowaniem pełnego potencjału tych spółek. Jedynie w przypadku, gdy będą one w pełni czerpać korzyści z wewnętrznego rynku UE oraz rozlokowywać dostępne zasoby na badania i innowacje, rozwój ekonomiczny w krajach z tego regionu będzie w stanie nabrać rozpędu, aby przemienić Region Morza Bałtyckiego w świetnie prosperujący region ekonomiczny charakteryzujący się zrównoważonym rozwojem.

W celu zwiększenia produkcji innowacyjnych produktów i usług w swoich krajach, decydenci z całej Europy, w ciągu ostatnich kilku lat, opracowywali regionalne strategie innowacji.⁷ Strategie te w znacznej mierze są nakierowane na transfer know-how między uniwersytetami a firmami w kompleksach technologicznych, rozwój pomysłów na innowacyjne działalności i lokalizację

⁵ Hanzeatic Parliament, Innovation policy for the Baltic Sea Region. Outline ideas for the development of the SME economy and increasing the competitiveness of the Baltic Region, 2006

⁶ http://ec.europa.eu/small-business/funding-partners-public/finance/innovation-researchtechnology/ind_ex_en.htm

⁷ http://www.pi.gov.pl/Polityka/chapter_86578.asp

dużych firm technologicznych. Robiąc to, często nie zwracają się ku najpilniejszym potrzebom i trudnościom innowacyjnym MSP.

Badania rynku regionalnego wykazały, że brak dostępu do odpowiednich funduszy spowodowany narażeniem na wysokie ryzyko oraz mała ilość dodatkowych zabezpieczeń są najpilniejszymi wyzwaniami dla tych przedsiębiorstw. Mimo tego, że innowacyjność i internacjonalizacja są kluczowymi czynnikami prowadzącymi do sukcesu dla większości MSP w badanych regionach i pomimo stosunkowo wysokiego stopnia integracji rynków w Regionie Morza Bałtyckiego, jest to jedna z głównych przyczyn, dla których działalność internacjonalizacji w tym regionie jest wciąż zdominowana przez większe przedsiębiorstwa i jedynie w nieznacznym stopniu odnosi się do poziomu mikro i małych przedsiębiorstw. Stąd poziom internacjonalizacji innowacyjnych MSP jest wciąż niski. W większości regionów jest jedynie nieznacznie wyższy niż średni poziom EU-27 w odniesieniu do wszystkich małych i średnich przedsiębiorstw.⁸

Znaczna koncentracja oraz współpraca regionalnych małych i średnich przedsiębiorstw na krajowych i regionalnych rynkach jest widoczna u dużej ilości niezinternacjonalizowanych MSP, które nigdy nie rozważyły wejścia na rynek międzynarodowy, ponieważ uważają, że nie jest to kluczowe dla ich działalności. Ogólnie rzecz biorąc, występuje brak know-how i strategii dotyczącej wejścia na rynek, internacjonalizacji oraz sposobów zewnętrznego ich finansowania.

Podsumowując, do najważniejszych potrzeb innowacyjnych MSP, zidentyfikowanych w badaniach rynku, należą:

- dostęp do zrównoważonych funduszy (pożyczki i udziały);
- wsparcie w budowaniu know-how i opracowywanie strategii wejścia na rynek i internacjonalizacji;
- wsparcie w konkretnych kwestiach związanych z internacjonalizacją (np. kwestie prawne na rynkach docelowych).

Problemy dotyczące dostępu do funduszy zewnętrznych wywodzą się głównie z rozbieżności między potrzebami finansowania innowacyjnych MSP (elastyczne finansowanie, szybki dostęp bez złożonych procedur związanych ze składaniem wniosków) a niekorzystnymi wskaźnikami takich MSP według standardów pożyczek komercyjnych (w związku z wysokim ryzykiem i niewystarczającymi dodatkowymi zabezpieczeniami). Można się spierać, że wiele spośród tych problemów może wynikać z asymetrii informacji między firmami a instytucjami finansowymi.⁹ Badania rynku regionalnego wykazały również, że istniejące zasoby (publiczne i komercyjne) produktów finansowych i usługi niefinansowe dostępne dla innowacyjnych MSP w RMB nie są dostosowane do zapotrzebowania przedsiębiorstw, co skutkuje lukami w rynku, które mogą różnić się w zależności od regionu, ze względu na specyficzny układ uczestników i warunki finansowania. Luki te mogą być połączone głównie z wysokimi wymaganiami dotyczącymi zabezpieczeń dodatkowych (regiony w Polsce i na Łotwie), do braku gwarancji publicznych (regiony w Norwegii i Szwecji) lub programy publicznie koncentrujące

⁸ Zielona Księga, Restrukturyzacja i przewidywanie zmian: wnioski wynikające z ostatnich doświadczeń, Komisja Europejska. Bruksela 2012

⁹ Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology (MERIT), Joint Research Centre (Institute for the Protection and Security of the Citizen) of the European Commission, European Innovation Scoreboard 2007 Comparative Analysis of Innovation Performance, PRO INNO EUROPE.

się na internacjonalizacji MSP (regiony w Niemczech), aż do przeszkód wynikających z biurokracji i związanych z dostępem do programu pożyczek publicznych (państwa nadbałtyckie). Dodatkowo kontekst makro-ekonomiczny w państwach RMB sprzyja minimalizacji ryzyka przez wszystkich komercyjnych uczestników zaangażowanych w finansowanie MSP, w przeważającej mierze ze względu na globalny spadek koniunktury ekonomii w latach 2009-2010. Jeśli chodzi o dostępność i osiągalności usług niefinansowych (doradztwo, coaching) dla innowacyjnych MSP, okazuje się, że takie programy są obecne w większości regionów, lecz często nie są wykorzystywane na szeroką skalę przez innowacyjne małe i średnie przedsiębiorstwa. Większość usług wsparcia jest zbyt ogólna w swoim podejściu, aby wspierać innowacyjne MSP w rozwoju projektów internacjonalizacji. Istnieje potrzeba przeprowadzania międzynarodowych coachingów przez coachów w krajach/na rynkach, z którymi przedsiębiorcy chcą nawiązać współpracę i prowadzić interesy. Potrzebne jest również wsparcie w nawiązywaniu międzynarodowych kontaktów (networking), np. w znajdowaniu partnerów biznesowych z rynków docelowych.¹⁰

Jeśli chodzi o wyzwania dotyczące lepszego wsparcia innowacyjnych MSP w RMB można wyciągnąć następujące wnioski:

Po pierwsze, istnieje potrzeba oferowania usług, które są dostosowane do zapotrzebowania innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw w Regionie Morza Bałtyckiego i luk rynkowych w regionalnej strukturze zasobowej dla wsparcia finansowego i niefinansowego. Potrzebny jest model usług transnarodowych, zintegrowanych rozwiązań wsparcia, który łączy:

- gwarancję pożyczki/plan podziału ryzyka, aby sfinansować projekty innowacyjności i/lub internacjonalizacji;
- plany wsparcia w minimalizacji ryzyka dla opracowywanych projektów innowacyjności i/lub internacjonalizacji.

Należy wziąć pod uwagę, że regionalne ramy finansowania MSP w RMB są dość heterogeniczne. Dlatego model gwarancji pożyczki/plan podziału ryzyka musi dopuszczać zaadaptowane, regionalne implementacje i powinien być skierowany na następujące luki rynkowe:

- potrzebę dostępnych produktów pożyczkowych na sfinansowanie projektów internacjonalizacyjnych mniejszych przedsiębiorstw;
- potrzebę planów gwarancyjnych redukujących wymogi dotyczące dodatkowych zabezpieczeń dla innowacyjnych przedsiębiorców z pomysłami na realne projekty i szukających finansowania zewnętrznego.

Po trzecie, model programów wsparcia minimalizacji ryzyka powinien być skierowany na następujące luki rynkowe zidentyfikowane w badaniu:

- potrzebę usług, które zwiększają świadomość innowacyjnych MSP w zakresie możliwości internacjonalizacji;
- potrzebę międzynarodowego coachingu przeprowadzonego przez doradców/ coachów w krajach/rynkach, z którymi MSP chcą nawiązać współpracę i prowadzić interesy.

¹⁰ http://www.josefin-org.eu/uploads/media/JOSEFIN_Handbook_01.pdf

IV. Potencjał i potrzeby innowacji MSP w Regionie Morza Bałtyckiego

Aby dobrze funkcjonować, MSP muszą pozostać konkurencyjne na wiele sposobów: muszą być innowacyjne, oferować produkty wysokiej jakości oraz posiadać wiedzę fachową, jak poruszać się na rynkach międzynarodowych. Znaczne inwestycje są konieczne, jeżeli chodzi o rozwój umiejętności, środków dla lepszego wykorzystania istniejących innowacji oraz zintensyfikowanie więzi międzynarodowych.

W przeciwieństwie do dużych przedsiębiorstw, małe i średnie przedsiębiorstwa działają na rynku lokalnym oraz regionalnym i są one dość równomiernie rozłożone w regionach, jednak jasne jest, że istotność działań międzynarodowych również rośnie w sektorze MSP.¹¹

Ważny jest dostęp do rynków międzynarodowych w poszukiwaniu klientów, partnerów do współpracy oraz dostawców. Małe i średnie przedsiębiorstwa wchodzą na rynki międzynarodowe w poszukiwaniu wzrostu sprzedaży, partnerów biznesowych do wymiany wiedzy oraz podwykonawstwa, a także w celu racjonalizacji ich łańcucha produkcji, redukując w ten sposób koszty.¹²

Internacjonalizacja postrzegana jest przez większość przedsiębiorców jako sposób na znalezienie nowych kompetencji i zasobów w celu zachowania zdolności firmy do innowacyjności. Przedsiębiorcy często muszą łączyć swe siły z innymi MSP w celu badania nowych i innowacyjnych możliwości biznesowych.¹³

Dla ekonomicznego rozwoju Regionu Morza Bałtyckiego ważnym jest umożliwienie MSP zastosowania strategii dla zrównoważonego wzrostu oraz internacjonalizacji. Jednakże wśród innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw istnieje zapotrzebowanie na lepsze wsparcie przy finansowaniu innowacyjnych projektów oraz tych związanych z internacjonalizacją. Jest to wyzwanie dla twórców polityki na poziomie regionalnym oraz krajowym. Większość z istniejących regionalnych strategii innowacji nie jest w sposób efektywny ukierunkowanych na to zapotrzebowanie. W niektórych regionach, dedykowane strategii innowacji nie są nawet jeszcze wdrożone.

Kwestia internacjonalizacji staje się coraz ważniejsza dla regionalnej promocji MSP. Możliwości Wspólnego Rynku Europejskiego są wykorzystywane głównie przez dużych graczy. Istotny potencjał wzrostu innowacyjnych przedsiębiorców przy internacjonalizacji jest nadal niewykorzystywany w większości regionów Morza Bałtyckiego.

W świetle rosnącego długu publicznego oraz trendów skierowanych na zaawansowane instrumenty inżynierii finansowej zgodnej z polityką Funduszy Strukturalnych UE, korzystanie z odnawialnych instrumentów finansowych jest przyszłością promocji publicznej na poziomie regionalnym w Regionie Morza Bałtyckiego. Dla publicznego finansowania MSP, jest to najbardziej efektywne podejście. Rozdawanie dotacji lub „miękkich kredytów” nie jest efektywnym oraz zrównoważonym podejściem po zakończeniu początkowych faz rozwoju technologicznego.

¹¹ http://www.josefin-org.eu/uploads/media/JOSEFIN_Regional_Market_Studies_Summary_01.pdf

¹² <http://www.ueapme.com/business-support/Training%20tools/Poland/PLSME%20Excellence%20%20promotion%20of%20business.pdf>

¹³ http://www.pi.gov.pl/PARPFFiles/file/OIB/SOIB/Publikacje/PARP_BIOS_T21_broszura_TKreowanie_srodowiska.pdf

Struktury wspierające dla MSP są już dobrze rozwinięte w całym Regionie Morza Bałtyckiego. Jednakże brakuje dopasowanych rozwiązań, które obejmują elementy wsparcia finansowego oraz niefinansowego dla grupy docelowej. Dlatego też, ważne jest korzystanie z synergii poprzez zaawansowane połączenie istniejących instrumentów wsparcia, nowo utworzonych instrumentów wsparcia oraz polityki wspierającej.

W oparciu o te wnioski poniższe rekomendacje oferują punkt wyjścia dla bardziej przyjaznej polityki dla innowacyjnych MSP, która wspomaga internacjonalizację takich przedsiębiorstw.

1. Bezpośrednie wsparcie dla innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw jasnym priorytetem w regionalnych strategiach dla innowacyjności.

Regionalne strategie innowacji muszą zapewniać rozwiązania, które w sposób ciągły wspierają MSP przy innowacyjnych przedsięwzięciach. Ten cel nie może zostać osiągnięty, jeśli bezpośrednie wsparcie dla innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw jest działalnością poboczną.

Strategie innowacji powinny być bezpośrednim wsparciem dla innowacyjnych MSP, a dostęp do finansowania powinien być głównym priorytetem.

Zainteresowane przedsiębiorstwa i instytucje w regionie powinny używać instrumentów dla spójności terytorialnej w ramach programów operacyjnych (*Regional Operational Programmes*) w celu wspierania współpracy między regionami oraz/lub między krajami tak, aby wdrażać lub poprawiać regionalne strategie dla innowacyjności.¹⁴

2. Wzmocnienie podejścia integrującego istniejące instrumenty wsparcia dla internacjonalizacji przedsiębiorstw.

W wielu regionach, małe i średnie przedsiębiorstwa wdrażające projekty międzynarodowe gubią się w dużej liczbie wspierających instrumentów bez oczywistych powiązań. Powinno się wdrożyć strategię zintegrowanego wsparcia lub rozwiązania kompleksowe w jednym miejscu – co jest nawet bardziej odpowiednie dla MSP. Zintegrowane rozwiązania powinny uwzględniać wsparcie dla lepszego dostępu do finansów jak również consultingu oraz usług coachingowych/doradczych.

3. Wykorzystanie instrumentów finansowych UE przy pionierskich instrumentach odnawialnych w regionie, które pozwolą na lepszy zasięg dla MSP posiadających gorsze zabezpieczenia.

Instrumenty odnawialne są przyszłością strategii finansowej innowacyjności oraz rozwoju gospodarczego pomimo wątpliwości pośród niektórych twórców polityki. Kredyty, gwarancje oraz kapitał ryzyka są bardziej efektywne niż dotacje w celu wspierania konkurencyjności oraz rozwoju pośród MSP oraz nie wypaczają rynku. Instrumenty finansowe UE, takie jak gwarancje kredytowe dla przedsiębiorców z programu CIP lub inicjatywy JEREMIE są idealnymi źródłami finansowania dla poręczeń, które pozwalają na lepszy dostęp do finansowania dla MSP z gorszymi możliwościami zabezpieczeń.¹⁵

¹⁴ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, Komisja Europejska

¹⁵ http://www.eif.org/what_we_do/jeremie/index.htm

Zainteresowani aktorzy powinni wspierać publiczne oraz prywatne instytucje finansowe, aby te zaangażowały się w publiczno-prywatny podział ryzyka, a nie inwestowały w dotacje lub bezpośrednie finansowanie.

4. Uwzględnić kwestie finansowania innowacyjnych MSP w celach strategii dla regionalnych lub krajowych programów operacyjnych od 2014 roku.

W celu ułatwienia dostępu do finansowania dla innowacyjnych przedsiębiorstw oraz projektów internacjonalizacji, które w typowy dla siebie sposób oferują słabe zabezpieczenie oraz są postrzegane jako wysoce ryzykowne, fundusze strukturalne UE są nadzwyczaj dobrze dopasowane do wspierania publiczno-prywatnej inżynierii finansowej. Aktualne regionalne programy finansowe będą aktywne do 2013 roku. Przyszła polityka spójności UE zostanie wdrożona w 2014 roku. Teraz właśnie istnieje optymalny korytarz czasowy na przygotowanie regionalnych lub krajowych programów operacyjnych, które obejmą lub wzmocnią cele strategiczne finansowania innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw.

5. Połączyć europejskie projekty.

Lepsze połączenie europejskich projektów, zwłaszcza projektów INTERREG często tworzą konkretne wyniki dla innowacyjnych MSP, lecz te projekty zazwyczaj toczą się w całkowitej izolacji od regionalnych strategii innowacji oraz ich uczestników. Zobowiązanie wszystkich uczestników (władz regionalnych, instytucji promujących, partnerów projektu oraz kierowników klastrów) do uznania potencjału współpracy europejskiej jest wartością dodaną dla ich działań i jest ważne przy tworzeniu Europejskiej Współpracy Terytorialnej, jako zinstytucjonalizowanego „laboratorium rozwoju” dla polityki regionalnej dotyczącej promocji innowacji oraz networkingu w Europie. Aby wypracować takie „laboratorium rozwoju” konieczne jest wdrożenie skoordynowanego oraz przejrzystego procesu zainicjowanego przez lokalnych twórców polityki. Potrzebny jest system motywacyjny dla zaangażowanych stron oraz jasne definicje ról oraz odpowiedzialności.

Streszczenie

Innowacyjne małe i średnie przedsiębiorstwa są częścią strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego
Magda Wojdyła-Bednarczyk

Globalizacja zmieniła środowisko gospodarcze małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w Regionie Morza Bałtyckiego. Znikające bariery oraz granice eksponują wszystkie spółki z jednej strony na nowe rynki, a z drugiej na konkurencję międzynarodową. W konsekwencji MSP, które nie myślały o zaistnieniu na arenie międzynarodowej, w sposób bezwiedny narzucają sobie ostre ograniczenia dotyczące ich potencjalnej i długoterminowej działalności. Nawet przedsiębiorstwa, które pierwotnie koncentrowały się lub działały wyłącznie na rynku lokalnym, są zmuszone do bycia konkurencyjnymi na arenie międzynarodowej, tak, aby zapewnić sobie długotrwałą obecność oraz wzrost. Unia Europejska w programie Europa 2020 sformułowała strategię rozwoju na najbliższą dekadę, której celem jest rozwój MSP w kierunku mądrej, zrównoważonej oraz globalnej gospodarki.

Summary

*Innovative Small and Medium Sized Enterprises are the part
of the EU strategy for Baltic Sea Region*
Magda Wojdyła-Bednarczyk

Globalisation has brought a shift in the economic environment of the Small and Medium Sized Enterprises (SMEs) in the Baltic Sea Region. Progressively disappearing barriers and borders are exposing all companies to both new markets and international competition. Consequently, SMEs that do not consider internationalisation are unknowingly self-imposing a severe restriction on their potential for long term survival. Even businesses that focus primarily, or even exclusively, on the domestic market have to be competitive internationally in order to secure long-term survival and growth.

With Europe 2020, the European Union has formulated a growth strategy for the coming decade that aims at developing SMEs into a smart, sustainable and inclusive economy.

Bibliografia

1. Piasecki B., *Przedsiębiorczość i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersyteckie, Łódź 2002
2. Borowiecki R., Siuta-Tokarska B., *Problemy funkcjonowania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*. Difin, Warszawa 2008
3. Baltic 21 Raport 2003-2005: Realizacja wspólnej wizji Eko-regionu Morza Bałtyckiego, Baltic 21 Seria nr 1/2006
4. Hanell, T., Neubauer J., *Miasta w Regionie Morza Bałtyckiego – trendy rozwojowe na przełomie tysiąclecia*, 2005, Raport Nordregio 2005.1, Sztokholm
5. Hanzeatic Parliament, Innovation policy for the Baltic Sea Region. Outline ideas for the development of the SME economy and increasing the competitiveness of the Baltic Region, 2006
6. http://ec.europa.eu/small-business/funding-partners-public/finance/innovationresearchtechnology/index_en.htm
7. http://www.pi.gov.pl/Polityka/chapter_86578.asp
8. Zielona Księga, Restrukturyzacja i przewidywanie zmian: wnioski wynikające z ostatnich doświadczeń, Komisja Europejska. Bruksela 2012
9. Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology (MERIT), Joint Research Centre (Institute for the Protection and Security of the Citizen) of the European Commission, European Innovation Scoreboard 2007 Comparative Analysis of Innovation Performance, PRO INNO EUROPE
10. http://www.josefin-org.eu/uploads/media/JOSEFIN_Handbook_01.pdf
11. http://www.josefinorg.eu/uploads/media/JOSEFIN_Regional_Market_Studies_Summary_01.pdf

12. <http://www.ueapme.com/businesssupport/Training%20tools/Poland/PLSME%20Excellence%20%20promotion%20of%20business.pdf>
13. http://www.pi.gov.pl/PARPFiles/file/OIB/SOIB/Publikacje/PARP_BIOS_T21_broszura_TKreowanie_srodowiska.pdf
14. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, Komisja Europejska
http://www.eif.org/what_we_do/jeremie/index